

SLOVO

K 1100. VÝROČIU
ÚMRTIA
SVATÉHO CYRILA

14. februára 1969

Ѣ НАЧАЛѢ БѢ СЛОВО, И СЛОВО БѢ
Ѣ КЪ БѢГЪ, И БѢГЪ БѢ СЛОВО. СЕИ БѢ
НЕСОНИ ** КЪ БѢГЪ. ВСА ПЪЕМЪ ВЪША, И БЕЗЪ
НЕГЪ НИЧТОЖЕ БЫСТА, БЖЕ БЫСТА. БЪ
ТОМЪ ЖИКОТЪ БѢ, И ЖИКОТЪ БѢ СВѢТЪ

To Slovo, ktoré na počiatku bolo u Boha,
z ktorého vyvrela a ešte vyvrie všetko bytie,
to Slovo, v ktorom večne zrkadlí sa obloha
a hviezdy bez konca sa hmýria na zenite.
To Slovo, najvznešenejší a živý štep
zaštepili ste, svätí bratia, rodu nášmu do duše.
To Slovo, od večnosti Boží čirý Čin,
čoho sa kedy dychom svojim dotklo,
so sebou bralo premenené do výšin.

14. februára 969 zomrel v Ríme vo veku 42 rokov
mních Cyril, pôvodným menom Konštantín, apoštol
našich predkov.

Jeho meno uvádza tohoročný zoznam jubilatov, ktorí
sa významným dielom pričínili o rozkvet svetovej kul-
túry a civilizácie.

Na odporúčanie organizácie UNESCO OSN, bude si
na nich vďačne spomínať celý kultúrny svet.

Naozaj je dôstojné a správne — vašou, svätý Cyril a Metod, i na-
šou liturgickou rečou: „dostojno i pravedno jest“ — velebit a oslavo-
vať vás, svätí bratia zo Solúna. Práve nám, gréckokatolíkom, prísluší
vzdávať vám hold aj vďaku aj synovskú úctu: našich otcov ste Božej
náuke vyučili, ich ste pokrstili — a s celým našim národom ste aj
nás úspešne zapojili do kultúrnej atmosféry kresťanstva. Ste po duchu
aj po krvi naši. A my sme tými istými bytostnými väzbami spätí s va-
mi. V našich cerkvách dodnes majestátne zneje. V načale b'je SLO-
VO..., tvojou rukou i tvojím písmom, Konštantín, napísané prvé
slovanské s'ová. Vaša vernosť a prítulnosť nástupcovi Petra nás v ťaž-
kých rokoch obodrovala; vášmu príhovoru vďačíme za milosť vytrva-
nia. Na ňu sa budeme spoliehať aj v nadchádzajúcich, nie menej ná-
ročných dňoch.

Ty, náš apoštol, si poznal moc písaného slova. Jasne si si uvedomil,
že slová večnej Pravdy treba ľuďom kázať zrozumiteľnou rečou. Chce-
me nasledovať tvoj príklad.

To je prvý bod nášho programu, tvojho, svätý Cyril, odkazu. V tom-
to roku na celom svete odznie množstvo chvál na tvoju adresu: bude
sa hovoriť o tvojej genialite pri tvorbe slovanského písma, bude sa
spomínať tvoja prezieravosť v kultúrnych misiách. My sme svoju chvá-
lu zapísali do našich duší a do našich životov. Ako vzdialené echo
v nich duní vaša jediná ambícia: ju, vašu katolícku vieru a východný
obrad chceme zachovať a zveladiť. A celou svojou bytostou, životom
náboženským aj občianskym, chceme dokázať, že vaša misia, svätý
Cyril a Metod, dokáže prerásť aj dnešok. Obstojí. „Zlata a striebro

SVÄTÝ KONŠTANTÍN-CYRIL

Miesto moderného životopisu svätého
Konštantína-Cyrila uvádzame iba nie-
ktoré základné dáta z jeho života.
Spoliehame sa na vás, milí čitatelia:
sami dokážete oživiť suché fakty. Kon-
štantín bol človekom — ako my. Bol
kňazom, apoštolom, učiteľom. Mal
túžby, ideály, záujmy — ako my; mal
pochybnosti, pokušenia, poznal skla-
mania, stretával ťažkosti, prekážky;
ľudia ho nie vždy chápali, často ho
podozrievali; vedel sa tešiť i smútiť;
modliť sa, obetoval sa, študoval, pra-
coval. Zomieral.

Priestor od jedného faktu k druhé-
mu vyplňte vy.

Konštantín, mladší brat Metoda, sa
narodil v meste Solúni v roku 827.
Jeho otec Lev mal vysoké postavenie
v štátnej správe. Mladý Konštantín
mal dobrú pamäť a hlbavú povahu.
Ako 16-ročný, v roku 843, sa dostal

na cisársku dvornú školu v Carihrade, na ktorej zotrval 6 rokov. Odmietol ponuku vziať si za ženu dcéru svojho dobrodinca, s ktorou sa mu núkalo aj bohatstvo a hodnosti. V roku 849 sa stal tajomníkom (knihovníkom) u patriarchy, s ktorou funkciou prijal aj diakonát. Skoro sa však uchýlil do kláštora. Na dôrazné nahlianie prijal miesto profesora filozofie na Vysokej dvornej škole, kde učil spolu so svojim profesorom Fociom. Ich cesty sa však neskôr rozišli. Focius sa stal pôvodcom rozkolu, Konštantín vytrval vo vernosti Rímu.

Konštantína poverovali viacerými diplomatickými misiami. Viedol napríklad posolstvo k Arabom. V roku 855 spolu s bratom Metod, ktorý predtým zastával úrad náčelníka kniežatstva, sa utiahol na mníšskú horu ázijského Olympu. Neskôr sa obaja bratia zúčastnili posolstva k Chazarom. (Konštantín pred odchodom bol vysvätený za kňaza). Cestou k nim našli pri meste Chersone pozostatky pápeža Klimenta, ktorý tam bol okolo roku 100 umučený. V roku 962, kedy sa vrátili od Chazarov, knieža Rastislav z Veľkej Moravy žiadal od cisára Michala III. vierožvestcov pre svoju krajinu.

Veľkomoravskou misiou bol poverený Konštantín Filozof a jeho brat igumen (opát) Metod, ktorí si získavali spoločníkov. Konštantín najprv zosťavil slovanské písmo glagoliku (cyrilika vznikla neskôr) a preložil najpotrebnejšie bohoslužobné knihy do slovanskej reči, ktorú poznali zo svojho rodiska. Začiatok Evanjelia podľa Jána „Iskoni b'je Slovo i Slovo b'je u Boga i Bog b'je Slovo“ je začiatkom slovanského písomníctva a kultúry vôbec. Aj cisár Michal III. to vysoko hodnotil v liste Rastislavovi: „Hľa, príjmi tento dar, väčší a čestnejší nad všetko zlato a striebro a drahé kameň a bohatstvo pomínutelné.“

Vierožvestcovia prišli na Veľkú Moravu niekedy v lete 863. S horlivosťou sa dali do práce. „Začali teda usilovne vykonávať to, čo prišli robiť: mládež ich v knihách vyučovať, cirkevným bohoslužbám učiť, napravné rozličné bludy...“ (Žitie Italské VII) „...Čoskoro celý cirkevný časoslov preložiac, (Konštantín) ich naučil utrení, denným hodinkám, večerní, povečerníci a tajnej (eucharistickej) službe.“ (Žitie Konštantínovo XV).

Ukázalo sa, že je potrebné: 1. ustanoviť na Veľkej Morave samostatnú cirkevnú hierarchiu; 2. vysvätiť nových kňazov; 3. potvrdiť slovanskú liturgiu. Keďže svätí bratia považovali Rim za kompetentný, vybrali sa ta koncom roku 866 alebo začiatkom 867. Zastavili sa aj v Panónii u Kočeľa. Do

nemám...“ Nemáme, bratia zo Solúna, ani učenosť, ktorou by sme vašu svetlú pamiatku prízodobili novými poznatkami, nemáme ani bohatstvo ani možnosti vybudovať vám primeranejší pomník. Toto skromné dielko má symbolizovať našu veľkú lásku k vám. Dielko, ktoré venujeme slovanským apoštolom svätému Cyrilovi a Metodovi a tiež aj nasledujúce tlačové podujatia, majú nás, gréckokatolíkov na Slovensku, navzájom spájať. Zjednocovať a zjednotiť. Každého s každým. Na týchto stránkach sa chceme povzbudzovať. Budeme sa poučať. Budeme na nich vyslovovať svoje túžby, formulovať svoje predsavzatia. Tu budeme úprimne a otvorene diagnostikovať našu situáciu.

Bolest, ktorá sa zahryzla do našich kostí, nevieme ani pomenovať. Pociťujeme aj vonkajšie tlaky: ani v tých sa nedokážeme zorientovať. Uvedomujeme si, že doba je vážna; vážna je aj naša situácia v nej; že vážne sú naše úlohy; že veľká je naša zodpovednosť. Veľkými a okrúhlymi slovami sa ťažkosti nezažehnávajú a priekopy nezahladzujú.

Sme na križovatkách. Na križovatkách ciest, dejín, kultúrnych i duchovných vplyvov, politických záujmov. Keďže dravé prúdy strhávajú, lenivá lahostajnosť je zradou. Treba spočítat naše sily. Treba čujne a odvažne nazrieť do našich sŕdc aj duší: či je v nich dost odvahy, dost čistých úmyslov, dost ochoty prijať obeť, dost pokory, dost Kristovho ducha. Či svojim životom môžeme v mene spolubratov, sveta predstúpiť ako svedkovia pred Boha, — a či náš život je svedectvom pre spojbratov, pre svet o Bohu?

Zastierať si nič nesmieme. Ani sebe, ani jeden druhému. Cudnosť nie je namieste. Ani pózy nie sú liečivé. Nie je čas hrať sa na spásiteľov, na záchrancov, ani na tribúnov. Zmietame sa v komplexoch: v našich vlastných aj v odkukaných, v tých oprávnených aj v naštylizovaných. Kto nás naučí autenticite?

Nie nám sa má slúžiť, ale my sme prišli slúžiť iným. Nie sme iba ozdobná čipka na oplatku: musíme, bezpodmienečne sa musíme naučiť vlievať živému národnému organizmu životodarné miazgy.

Nič nechceme zjednodušovať; ale ani nič nebudeme tragizovať. Budme uznaliví voči iným — prisni voči sebe. Naše neduhy nevylicujeme vykrikovaním o cudzích nedostatkoch. Preto sa budeme vyhýbať polemikám, siláckym obranárskym postojom.

V mene Otca i Syna i Ducha Svätého.

Na väčšiu slávu Božiu a na česť Panny Márie.

Redakcia

† Н преставаienie прездобнаго отца нашего Константина философа, ко мнѣшххъ Кѣрилла, оучителя словенскаго:

Трошарь, гласъ ѿ:

Ѿ пеленъ прилѣжнъ прездрестъ сестрѣ себѣ сотворѣхъ, богогласе, пресвѣтлѣю кидѣхъ, ѿкъ дѣкнѣхъ чистѣ, юже прѣмъ, прведе, ѿкъ монѣсты золотымъ сѣю оукрашѣхъ свою дѣшнѣ ѿ оумъ, ѿ шерѣтеса ѿкъ дрѣгнѣ Кѣрилла, блаженне разсмомъ ѿ ѿменемъ мѣдрѣ.

Кондакъ, гласъ ѿ:

Твердымъ ѿ богосхоченнымъ оученимъ просвѣщамъ мѣръ пресвѣтлымъ зарѣмъ, шети чѣ ѿкъ мѣланѣ вселеннѣю, Кѣрилле блаженне, разсвѣламъ пресвѣтлѣе боже Слово, на западѣ ѿ сѣверѣ ѿ юзѣ мѣръ просвѣщамъ чюдесѣ.

Cirkevné modlitby k sv. Cyrilovi na deň 14. februára

Sláva Isusu Christu!

Rok 1969, v ktorom sa na celom svete pripomína 1100. výročie úmrtia svätého Cyrila a ktorý je v československých diecézach úradne vyhlásený za jubilejný cyrilometodejský rok, je najmä pre nás, gréckokatolíkov, rokom zvlášť významným. Jednak preto, že práve my, gréckokatolíci, sme priamymi a právoplatnými dedičmi celého duchovno-náboženského i kultúrno-národného odkazu svätého Cyrila a Metoda. A v týchto oslavách Cyrilovho prínosu do kultúrneho pokroku ľudstva vidíme spontánne uznanie pre tie hodnoty, ktorých sme nositeľmi. Je preto prirodzené, že túto príležitosť chceme využiť na podujatia, ktoré nám umožnia plnšie si uvedomiť depozit, ktorý vlastnime a na formulovanie nových predsavzatí. K tomuto kroku nás nabádajú aj ďalšie motívy. V minulom roku uplynulo 150 rokov od založenia Prešovského gréckokatolíckeho biskupstva. Nie menej dôležitou je aj tá skutočnosť, že máme za sebou skúsenosti jedného roka obnovy nášho nábožensko-cirkevného života. Konečne sme v období, kedy sa na vnútorný i vonkajší život Cirkvi majú aplikovať závery II. vatikánskeho snemu.

Svätý Cyril sa pred svojou smrťou s dojemnou ustarostenosťou modlil: „Pane, Bože môj, ... vyslyš moju modlitbu a zachovaj verné Ti stádo, ... zveľaď Cirkev Tvoju množstvom, všetkých v jednote ducha zoskup a učíš výborným ľudom, ktorý rovnako zmýšľa o pravej viere Tvojej a o pravom vyznaní tej viery a vdychní do ich sŕdc slovo Tvojho synovstva.“ To za nás, gréckokatolíkov, sa — vo veľmi špeciálnom zmysle — svätec modlil. Jeho ušľachtilý duch rekapituloval svoj život: Na Veľkú Moravu som s bratom Metodom priniesol svetlo Kristovho evanjelia (1. viera). O Kristovi som im hovoril ich vlastnou rečou. Zostavil som im pismo a vyučil kňazov, aby so mnou nezaničili aj hlas Kristov (2. bohoslužba). Obyvateľov Pridunajskej krajiny a s nimi aj ich potomkov som zapojil do kresťanskej kultúry (3. kultúrno-národná misla).

Gréckokatolíci sa aj dnes s plnou vážnosťou a rozhodnosťou prihlasujú ku všetkým trom.

Do cyrilometodejského roku vstupujeme v mene Božom, v nádeji na príhovor Panny Márie a svätých slovanských apoštolov Cyrila a Metoda — s rozhodnutím:

1. Prehľbovať našu vieru a rásť v nej. Svätí bratia i celý náš národ vo svojich dejinách mal živú, sviatostnú vieru, prinášajúcu plody modlitby a obety. V duchovno-náboženskom živote, v hlásaní Krista a Jeho spásy vidíme východisko i cieľ nášho poslania. Preto: budeme venovať veľkú pozornosť vyučovaniu katechizmu na školách. Vydáme k tomu metodické pokyny a usporiadame katechetické kurzy. Vo väčších farnostiach sa v priebehu roka zavedú mládežnícke večerné liturgie s cyklom kázni pre mládež. Pre kňazov a pre veriacich budeme usporadúvať pravidelné duchovné cvičenia.
2. Našu grécko-slovanskú bohoslužbu, jej duchovnú i formálnu krásu, ktorú nám svätí bratia sprístupnili a obhájili, budeme poznávať, pracovať na jej príťažlivosti a zrozumiteľnosti. Má v nás vypestovať pokorné sebavedomie: po 1100 rokoch si II. vatikánsky snem osvojil presvedčenie, na ktorom je naša liturgia založená, totiž že každá liturgia má byť ľudu plne zrozumiteľná. Naše kroky v tomto smere nebude riadiť jedine motiv modernosti, ale uvážlivé pastoračné ciele. V záujme zlepšenia a zjednotenia liturgických spevov usporiadame kantorský kurz.
3. Podľa vzoru svätého Cyrila a Metoda chceme zachovať čínorodú vernosť a lásku k Svätému Otcovi. V nedávnej minulosti sme ju dokázali životom. V pôvodnom význame zachováme aj náš vzťah k hierarchii a k cirkevnej autorite vôbec. Odstránime všetky prvky, ktoré narušujú duchovno-nábožensko-cirkevnú jednotu gréckokatolíkov. V tomto roku urobíme konkrétne kroky, aby sa vyriešili otázky pôstnej a sviatkovej disciplíny, aby sa vyjasnili cirkevnoprávne otázky manželské a matričné.
4. V dialógu, to znamená v ochotnom vyjdení v ústrety druhému, vidíme výzvu Krista k súčasnému svetu. A citíme povinnosť na túto výzvu kladne a okamžite odpovedať. Pôjde o chápanie a ochotné stretávanie mienok a postojov v rámci gréckokatolicizmu (starší postoj: nové potreby, kňazi: laici, staršia generácia: mladšia generácia). Chceme nadviazať bratské kontakty medziobradové a nakoniec vytvárať podmienky a hľadať formy na stretávanie sa s inovercami. V každom našom podujatí budeme dodržiavať nevyhnutné podmienky (a všetky súčasne) dialógu: lásku, pravdu, spravodlivosť, slobodu (Pacem in terris).
5. Gréckokatolíci budú cielavedome pracovať na sebauvedomovaní. Pomôže v tom poznávanie našich najstarších aj najnovších dejín. Máme

Rima cez Benátky prišli krátko pred Vianocami roku 867. Pápež Hadrián II. ich prijal s veľkými poctami (niesli pozostatky sv. Klimenta). Všetky body ich poslania boli splnené. Niektorí historici tvrdia, že Konštantín sa v Ríme stal aj biskupom.

Koncom roku 868 Konštantín ochorel. Stal sa mníchom, prijal meno Cyril. Zomrel 14. februára 869. Na prianie matky svätých bratov, ktoré tlmočil Metod, pozostatky Konštantína-Cyrila mali byť prevezené do Solúna. Biskupi však naliehali, aby bol pochovaný v Ríme. Pápež ho chcel pochovať vo svojej hrobke v chráme sv. Petra, no Metod navrhol, aby bol uložený v chráme sv. Klimenta.

To sú stručné údaje zo života nášho apoštola svätého Konštantína-Cyrila. Čitateľov poverujeme ďalšou úlohou: domýšľajte dôsledky misie svätých bratov u našich predkov. Dali nám základy písomníctva-kultúry. Zapojili nás do kultúrnej sféry kresťanstva. Dali národu duchovnú orientáciu. Priniesli vieru-náboženstvo. Pre nás — našich predkov — vytvorili grécko-slovanský obrad, ktorý sme my zdedili.

Jedenást storočí čerpal náš národ z cyrilometodejského pokladu, tradície. Čo my? F. Michalov

CYRILLOVI

K 1100. výročiu úmrtia

Keď v našich krajoch šumel iba vietor a na brázdach spali lesy svoje sny, vtrhol si do Času, ktorý je nám bohom, a vzkriesiac ho SLOVOM

zvestoval si ľuďom, prapraotcom naším preradostnú Zvesť,

že Alfa a Omega to je jedno meno a je jedna veta a je jedno bytie jak svetlo slnka, mesiaca a hviezd, že koniec Začiatok je, človek

bohočlovek

a Času už niet!

A popri vetre Boží Duch tu vanie, popri popolniciach istézmýtvychvanie. Ach, aký to úžas: pred tisíc sto rokmi práve tak jak dnes!

Tvoje bosé nohy z balkánskeho juhu doniesli tú Zvesť,

ktorú si odel novým šatom-písmom, keď tvoril si ho ako sochár sochu, jak hrnčiar svoj džbán.

A potom lial si víno doň i krv.

A ruky Tvoje zasiali to semä, ktoré sa stalo pohoršením svetu, lebo sa zdvíhalo od zeme až k nebu a stalo sa všetkým chlebom a životom, tým, čo verili, i čo neverili.

A popri Sodome, ktorá všetko zmietlo, len pod tým stromom zostali sme tu, a žijeme!

A semä klíči, vietor roznáša ho,

kedy chce a kam chce,

rastie v noci, vo dne, pri cestách

i v poli.

A vtáci čierni, čo ho zničiť chceli,

do ríše smrti dávno odleteli,

a jak pri starine posmešky sa trúšia

mudrci stáročí predčverom i dnes,

no zo semiačka mohutný strom stojí

a vtáctvo nebeské píše na ňom básne,

lebo pozná cenu slnka, vzduchu,

chleba.

I človek je sýty ako v Tvojom čase
len týmto slnkom a len týmto chlebom.

Dnes v krajinách našich nešumí len
vietor,
na brázdach nespia už lesy svoje sny,
lež tisíc sto rokov pravdu nezmenilo,
dnes plače človek za strateným rajom,
jak plakal vtedy, keď si žil tu Ty.

A posledný večer, keď Ti nadišiel čas
a obliekol Ťa do mnišského rúna,
v ďalekej a predsa zasľúbenej zemi
zasiate zrnko rozrástlo sa v šír
a i keď spráchniveli veky, národy

a zeme,
žije to semä, chlieb náš každodenný
a žiť tu bude, aj keď nebudeme!
A v posledný deň, keď si zavrel ústa,
v žaltároch zaznelo preložené SLOVO,
a hoc Ťa dali do mnišského rúna
na pospas prachu ako každého z nás,
tu žiješ s nami v premenenom Čase,
a spievaš žalmy, brat náš zo Solúna,
Večnaja pamjať! Jozef Komora

Prekladateľ a obranca slovanskej bohoslužby

Všetky východné obrady sa vyznačujú krásou a monumentálnosťou liturgie. Priťahujú však nielen výstavbovými prvkami. Všetci, ktorí boli od svojej východnej liturgie odtrhnutí, cítili, že im chýba niečo podstatného, životodarný prameň, vzduch k dýchaniu, slovo k vypovedaniu svojej bolesti, túžby. Dojemnou túžbou sme prahli po „Hospodi pomiluj“. Duša i srdce pri ňom pookreje...

Chceme ju poznať, tú našu milovanú východnú liturgiu. Jej históriu aj jej podstatu chceme poznať. Chceme venovať pozornosť naliehaniu Cirkvi, aby veriaci lepšie chápali, viac rozumeli, aby sa aktívnejšie zúčastňovali na úradnej modlitbe Cirkvi.

V našom časopise budeme venovať pozornosť aj otázkam našej liturgie.

★

Dnes, v čísle, venovanom svätému Cyrilovi, sa nám núka otázka: často počujeme, že naša grécko-slovanská liturgia pochádza od Cyrila. V akom zmysle? Zaujima nás pôvod liturgie, ktorej sa dodnes pridrižava vyše 100 miliónov Slovanov (Rusov, Ukrajincov, Bielorusov, Bulharov, Srbov — a Slovákov (ba aj Maďarov).

Vieme, že Konštantín-Cyriľ a Metod pochádzajú z Východu. Narodili sa v gréckom Solúne, pôsobili v Carihrade, zúčastnili sa viacerých misii k okolitým národom. Videli i vedeli, že východné národy majú liturgiu vo vlastnej reči. Tak to bolo u Arménov, Sýrčanov, u Chaldejcov, Melchitov, tak to mali Gréci v Byzantskej ríši. Východné národy, ktoré prijímali kresťanstvo, prekladali si do svojej reči aj bohoslužobné knihy (Gruzínci, Etiópci atď.) Konštantín a Metod považovali teda za prirodzené spolu s kresťanstvom doniesť na Veľkú Moravu aj slovanskú bohoslužbu. Uvedomovali si, že hlásať Krista nezrozumiteľnou gréč-

čestné miesto v dejinách Cirkvi i v dejinách národa. Môžeme splniť významnú úlohu pri stretávaní kultúr, duchovných vplyvov.

- Gréckokatolíci sú otvorení k svetu: uznávajú a budú sa aktívne zúčastňovať na vytváraní pozitívnych kultúrnych, národných i všeľudských hodnôt. Budú napomáhať všetko, čo vytvára integrálnu a autentickú osobnosť, čo pestuje humanizmus a občianske čnosti. Budú rozlišovať živú tradíciu od zväzujúcej tradičnosti. Chcú chápať potreby doby, vychádzať v ústrety túžbam ľudí.

Teda v tomto jubilejnom cyrilometodejskom roku gréckokatolíci chcú urobiť prvé zásadné kroky, aby Kristovu myšlienku, myšlienku spásy duši, ktorú nám sprístupnili svätí bratia zo Solúna, organicky spojili s obsahom aj s formou ušľachtilých snáh súčasnosti. Chceme sa zbaviť živelnosti a improvizácie a ku všetkým otázkam pristupovať komplexne, uvážene a vždy z nábožensko-duchovného hľadiska.

Za udelenie Božej milosti a za Jeho požehnanie na tieto naše predstavy nech sa všetci gréckokatolícki kňazi i veriaci v tomto roku často modlia k svätému Cyrilovi a Metodovi:

Jako Apostolov jedinonravnií, i slavjanských stran učitelie, Kirille i Metodie bohumudrii, Vladyku vsich molite, vsja jazyki slavjanskia utverdiť v pravovirii i jedinomyšlii, umiriti mir, i spasti duši naša. (Tropar 5. júla)

M. Benka: Konštantín píše glagolským písmom prvú vetu: Na počiatku bolo SLOVO

NIČO Z DEKRÉTU

O VÝCHODNÝCH CIRKVIACH KATOLÍCKYCH

Na Druhom všeobecnom vatikánskom sneme (1962–1965), na ktorom sa zišli biskupi z celého sveta a na ktorom boli aj pozorovatelia z Moskvy i z Carihradu, bol dňa 21. októbra 1964 prijatý a vyhlásený dekrét O východných cirkviach katolíckych. Pod nimi treba rozumieť také cirkevné celky, ktoré majú svoj obrad a sú zjednotené s Rimom, pápeža uznávajú za svoju najvyššiu hlavu. Takých je najmä vo východnej Európe, v Malej Ázii, v Palestíne, v Severnej Afrike a inde viacej. K nim patria aj gréckokatolíci: oni totiž majú svoj grécko-slovanský obrad a uznávajú pápeža za svoju hlavu. Slovom „grécky“, „grécko-“ sa vyjadruje obradová príslušnosť (ako slovom „rímско-“ príslušnosť k latinskému, rímskemu obradu) a slovom „katolíck“ je vyjadrená skutočnosť, že pápež je najvyššou hlavou. Všetci sú príslušníkmi jednej viery, katolíckej a líšia sa obradmi.

Keďže týchto veriacich katolíkov s rôznymi obradmi je najviac na východe, spomínaný dekrét sa voľá „O východných cirkviach katolíckych“.

Predhovor a prvá kapitola dekrétu znie doslova takto:

„Posvätný koncil sa rozhodol stanoviť niekoľko bodov v záujme rozkvetu a rozmachu východných cirkvi. Ostatné otázky ponecháva východným synodám a Apoštolskej stolicí.

Katolícka cirkev má úmysel zachovať každú jednotlivú cirkev a každý partikulárny obrad bez narušenia tradície. Veď vonkajšia pestrosť, ak je spojená s vnútornou spolupatričnosťou, nielenže neškodí cirkevnej jednote, ale ju ešte zvyšuje.

Aj keď sa partikulárne cirkvi Východu i Západu navzájom líšia liturgiou, cirkevnou disciplínou i duchovným dedičstvom, jednako podliehajú a spadajú pod právomoc rímskeho pápeža, ktorý z vôle Božej po blahoslavenom Petrovi prevzal moc nad všeobecnou (katolíckou) Cirkvou.

Majú rovnakú hodnosť, majú tie isté práva a povinnosti.

Nech je na celom svete zabezpečená ochrana a vzrast všetkých partikulárnych cirkvi. Preto nech sa zriaďujú — ak to vyžaduje dobro veriacich — ich vlastné farnosti a vlastné biskupstvá. Všetci katolíci a všetci pokrstení v ktorejkoľvek cirkvi alebo v ktoromkoľvek nekatolíckom spoločenstve — po dosiahnutí plnej katolíckej spolupatričnosti — si majú ponechať svoj vlastný obrad, ctíť si ho a podľa možnosti ho aj zachovávať, čiže podľa svojho obradu aj žiť.“

Z uvedených slov upozorňujeme na niekoľko faktov: katolíckej cirkvi veľmi záleží na tom, aby prekvital nielen latinský (rímsky) obrad, ale aj všetky ostatné.

Ani jeden nemieni potláčať, ani likvidovať. Všetky sú medzi sebou rovné čo do hodnosti, ani jeden sa nemá považovať za časť druhého, prípadne vyžadovať väčšie práva.

Pre nás — všetkých — je naliehavo aktuálna výzva, aby sme svoj vlastný obrad ctili, zachovávali ho a pracovali na jeho rozkvet. o. Ián Durkán

Kde je naša istota? Kde začať? Čím hodnotiť?

Začať zo začiatku. Hodnotiť správnymi kritériami.

Podme po poriadku: gréckokatolíci ozaj nie sú vinní za to, čo sa s nimi udialo v roku 1950 a v rokoch nasledujúcich. Vina bola spáchaná práve na nich. Teraz sa uchádzajú o svoje. Inými slovami žiadajú odstrániť krivdu. I prirodzený i pozitívny zákon im to nielen dovoľuje, ale aj prikazuje.

A výsledok? Skúsme hoci len letmo zaregistrovať všetky mienky, vyslovované o naznačenej základnej skutočnosti! Prípomene si, čo sme sami počuli, čo sme sami v tlači čítali, čo sme sami vyslovovali! V obnove gréckokatolíckej diecézy sú mnohí zainteresovaní. Z rôznych titulov. Všetci vyslovujú svoj súd. A súdy sa navzájom líšia, často si protirečia, často sú protichodné. Vytvárajú chaotický obraz.

Každý hodnotí z iného, zo svojho hľadiska: gréckokatolíci hovoria, že je to správne, ak sa im ich chrámy vracajú. Pravoslávni to isté nazývajú krivdou. Svoje hľadisko sledujú zainteresované verejné zložky, svoj osobný náhľad majú na vec novinári, svoj iba všeobecne informovaná verejnosť.

Kedysi sa pri hodnotení krásnej literatúry uplatňovali sociologické, potom psychologické kritériá. Prišlo sa na to, že jedine možné a správne je hľadisko literárne. K histórii sa pristupovalo z ideologických pozícií — a tiež nevychádzalo. Prírodným vedám nepomohla filozofická výzbroj. Poľnohospodár si žiada také počasie, aké vyhovuje poľnohospodárstvu — a nie také, ktoré vyhovuje turistike.

Teda hodnotiť — z podstaty javu.

Nám ide o náboženstvo. Jedine. Teda konať v záujme náboženstva, hodnotiť kritériami náboženskými, a to do všetkých dôsledkov. Nekonať ani nehodnotiť z politických, nacionálnych, majetkových, osobných a takých či onakých kritérií. Túto skutočnosť musia všetci bezpodmienečne rešpektovať — ak otázke chcú pomôcť, ak ju chcú chápať.

Ľudský prvok aj v náboženstve sa zdokonaľuje: dnes máme viacej chápať ako sme chápali včera, rešpektujeme nové výdobytky, organizačne sa zdokonaľujeme. V tomto smere dobrým je to, čo rešpektuje tento progresívny trend.

Ešte jedna zásadná zložka kritéria: je bezpodmienečne potrebné, aby morálna štruktúra každého skutku, každého podujatia bola bezchybná. Aby zodpovedala — morálne.

Z týchto, zásadne dvoch zložiek, sa skladá kritérium, ktoré máme a ktoré sa má bezpodmienečne rešpektovať. Pri konaní i pri hodnotení. Vždy a za každých podmienok. Všetky iné ohľady zvädzajú, situáciu zneprehľadňujú, sú falošné, nás nectia.

Skúsme ich aplikovať na ktorúkoľvek udalosť!

Aký vyslobodzujúci, uľahčujúci pocit!

—mr—

19. januára 1969 bol vo všetkých kostoloch Čiech a Moravy čítaný pastiersky list biskupov a ordinárov. Vyhlasujú v ňom začatie cyrilometodejského jubilejného roka. „Chceme tým poďakovať Pánu Bohu za dar svätej viery a chceme sa ďalej upevniť a prehĺbiť v tej viere...“ **Odporúčané prostriedky:** 1. štúdium posvätnéj liturgie a aktívna účasť na nej; 2. starosť o kňazský dorast.

V súvislosti s liturgiou list upozorňuje, že gréckokatolíci na východnom Slovensku „používajú v bohoslužbe starosloviensky cyrilometodejský jazyk“.

Po celý cyrilometodejský rok sa budú modliť: „Aby si na príhovor Panny Márie, Matky kresťanskej jednoty a svätého Cyrila a Metoda všetky slovanské národy v jednej viere a láske a v jednej Cirkvi Kristovej zjednotil a zachoval — prosíme Ťa, vyslyš nás!“

Tento pastiersky list sa pri všetkých bohoslužbách bude čítať aj veriacim Slovenska 16. februára 1969.

tinou je to isté, ako hovoriť o ňom po latinsky. Konečne knieža Rastislav si z Carigradu výslovne žiadal slovanskú misiu.

Svätí bratia dostali súhlas k zavedeniu slovanskej liturgie. Najprv zostavili slovanské tzv. glagolské písmo. Potom preložili byzantskú, čiže grécku liturgiu do staroslovanského jazyka, presnejšie do macedónskeho nárečia, ktorým sa hovorilo v rodnom Solúne a na okolí. Začali evanjeliom podľa Jána: „Na počiatku bolo Slovo...“ Už v Carigrade si pripravili preklady najpotrebnejších liturgických textov. Ostatné preložili na Veľkej Morave. Konštantín tu slúžieval liturgiu v staroslovanskom jazyku. Aj svojich učeníkov v nej vychovával. Dokazuje to aj Žitie Konštantínovo (XV), v ktorom sa spomína „povečernica“ (podľa gréckeho), tiež „tajná služba“ (podľa gréckeho označenia „mystické leiturgia“), čiže liturgia, omša.

Veľká Morava patrila pod jurisdikciu Rima. Preto sa svätí bratia snažili získať povolenie slovanskej liturgie aj od pápeža. To bol aj jeden z troch hlavných dôvodov ich návštevy Rima.

Ako vieme, na Konštantína a na Metoda pre slovanskú liturgiu útočili najprv nemeckí kňazi. Doklady zaznamenávajú Konštantínovu dišputu v Benátkach. Konečne aj v samotnom Rime slovanská bohoslužba mala odporcov. Konštantín ju však pred každým tribunálom výtečne obhájil. Žitie Konštantínovo (XVI) uvádza skvelú argumentáciu, ktorá prezrádza hlboký ponor Filozofa do teologicko-duchovných otázok, jemný cit pre najúčinnejšie prostriedky pastorácie, jeho spätosť s ľudom a jeho potrebami, elegantnosť štylistiky. Ani dnešný apologeta by sa za ňu nemusel hanbiť. V Benátkach na námietky odpovedal: „Či Boh neposiela dážd všetkým rovnako, alebo či slnko tak isto nesvieti všetkým? ... A vy sa nehanbíte, uznávajúc len tri jazyky, akoby všetky ostatné národy a plemená boli slepé a hluché? Povedzte mi, Boha robíte bezmocným, že rovnaké práva nemôže dať všetkým národom, alebo závistlivosť, že nechce? My však poznáme mnoho národov, ktoré majú svoje knihy a ktoré Bohu vzdávajú chválu svojím jazykom... Ak nechcete podľa tohto pochopiť, tak počujte Písmo sv.:...“

Svätí bratia presvedčili o svojej pravde aj pápeža Hadriána II. „Pápež, príjmúc knihy slovanské, posvätil ich a položil (na oltár) v chráme Svätej Márie, ktorý sa volá Fatne, a spievali s nimi liturgiu“. Predpokladá sa, že to bolo 2. februára 868. Tu po prvý raz úradne zaznelo „Slava vo vyšních Bogu“.

Konštantín-Cyriľ vedel, že boj proti „trojjazyčníkom“ (ti, ktorí uznávali iba tri jazyky za bohoslužobné: grécky, latinský a hebrejský) nie je definitívne vybojovaný. Obával sa o budúcnosť slovanskej liturgie. Preto v predsmrtnej modlitbe žiada: „zahub trojjazyčný blud“.

Naším svätým apoštolom vďačíme teda nielen za skvelý preklad slovanskej bohoslužby — odborníci hovoria o genialite, — ale aj za jej obranu, schválenie.

A ešte jedna poznámka: po vatikánskom sneme sa všeobecne presadzuje zásada zrozumiteľnosti liturgie. Možno odporúčať, aby sa používali argumenty Konštantína-Cyriľa, ktorými pred tisícsto rokmi obhájal našu gréckoslovanskú bohoslužbu.

(Kvôli úplnosti treba uviesť, že Konštantín preložil do staroslovienskeho jazyka aj rímsku liturgiu. Dodnes ju používa asi jeden milión veriacich v 8 chorvátskych biskupstvách.) M. Jedľa

„KŇAZ JE ČLOVEKOM...“

„Kňaz je človekom Boha, kňazom Pána“ — to je rozmer svätý. Kňaz je človekom, ktorý nežije pre seba, ale pre iných. Je človekom spoločenstva“ — to je rozmer apoštolský. „Kňaz z vnútorného žriedla rozhovoru s Bohom dokáže čerpať najlepšie sily, aké jedine Boh môže dať“ — to je rozmer duchovný a mystický. „Kňaz nie je osamotený, je členom zorganizovaného tela, Všeobecnej Cirkvi, diecézy, farnosti“ — to je rozmer cirkevný.

Tak vymedzil podstatu kňaza Pavol VI. v prejave a v liste duchovenstvu celého sveta. Končí výzvou: „Najdrahší bratia a synovia, prechovávajte dôveru v Cirkev. Milujte ju nadovšetko... Milujte ju rovnako v jej obmedzeniach i v omyloch. Nie pre jej obmedzenia a omyly — možno aj viny — ale preto, lebo iba milujúc budeme môcť ju uzdraviť a pričiniť sa, aby v plnosti dozrela jej úroda, úroda nevesty Kristovej.“

Máte už LITURGIU SV. JÁNA ZLATOÚSTEHO?

EŠTE DROBNÉ SPRÁVY: V poslednom čase 4 kňazi zo Spoločnosti Božieho Slova (verbisti) odišli z Poľska ako misionári do Južnej Ameriky a na Novú Guineu. — Z iniciatívy pápeža Pavla VI. 1. január sa svätí na celom svete ako Svetový deň mieru. Pápežovu modlitbu o mier sme uverejnili v Kalendári gréckokatolíkov 1969. — Pápež Pavol VI. odsľúžil tzv. pastiersku omšu v usposobenej veľkej hale valcovne v Hutnom závode v Taranto. Chcel tým uctiť ľudí práce a žiadať väčšiu spoločenskú spravodlivosť voči nim.

Nikdy nezabúdaj, čo som ti už dávno povedal, že ja, večná Múdrost', neprestajne hovorím srdcu každého človeka. Ale ľudia ma nechcú počúvať, iba ak niekedy v slávnostných chvíľach, ktoré ja pripravujem často cez celý život s nekonečnou trpezlivosťou a najdokonalejším umením. Hľa, toto je pre teba jedna zo slávnostných chvíľ. Sústreď sa, pokor sa, zbav sa všetkej rozptýlenosti, odstraň každú prekážku, ktorá sa stavia do cesty mojim slovám. Zobleč svoje staré, obvyklé rozumkovanie, odlož slová, ktorými nič nechceš povedať, ľudskými vášňami svojho pôvodného zmyslu zbavené výrazy, konvenčné reči a úsudky...

— Učiteľ môj, áno, ja chcem.

(P. Gratry)

Pohreb sv. Cyrila. Freska Nobiliho v kaplnke sv. Cyrila a Metoda v bazilike sv. Klimenta

Neodhadzuj zápalku!

Boli sme na spoločnom výlete v Čechách, neďaleko Mělníka. Sprievodca istého hradu nám okrem vzácnych pamiatok ukázal aj pokladnicu pána hradu. Celá bola okovaná plechom a vyzdobená hlavičkami klincov. Sprievodca vytiahol zväzok kľúčov. „Tieto kľúče sú od pokladnice. Prosím, pokúste sa ju otvoriť.“ Každý z nás chcel byť objavovateľom pokladov. Pokusy však boli márne. Sprievodca sa pousmial, zapálil si cigaretu a na chvíľu upútal našu pozornosť na inú vec. Využil okamih, urobil čosi jednoduché — a nedobytná pokladnica bola otvorená. „Ako ste to urobili?“ pýtame sa s napätím. „Vidíte túto ohorenú zápalku? Ňou som sa dotkol istého miesta, pero sa uvoľnilo a veko sa samočinne zdvihlo. Hľa, dierky pre všetky kľúče.“

Práve vtedy sme študovali filozofiu a sociológiu. Poznávali sme obraz svetových problémov, zápletiok, zmätkov a nezodpovedaných otázok. Povedali sme si v srdci: Táto pokladnica sa podobá problémom sveta. Návrhy vedcov sú kľúčami; nemusia byť zlé, chybné, ako neboli zlé a chybné ani kľúče od pokladnice. Iba ten základný, tajomný, otvárajúci kľúč chýba. A tým môže byť niečo, čo sa všeobecne považuje za bezcenné, čo sa odhadzuje ako ohorená zápalka.

Tým najzákladnejším kľúčom je a môže byť iba viera. Viera vo všetky pravdy Kristom a jeho Cirkvou po celom svete hlásané a uznávanie a zachovávanie mravných noriem, ktoré Kristus a jeho Cirkev predkladá.

Preto neodhadzuj vieru ako ohorenú zápalku, ale chráň si ju viac ako oko v hlave a staraj sa, aby ti dobre svietila na cestu života tým, že ju poznáš a podľa nej budeš aj žiť!

o . J. Ď.

Prenesenie relikvií sv. Klimenta. Sv. Cyril a Metod (v tmavých plášťoch) kráčajú vedľa pápeža. Malba z 11. stor. v bazilike sv. Klimenta v Ríme

MAJME NÁDEJ

Svätý Otec Pavol VI. sa z príležitosti vianočných sviatkov obrátil na všetkých „obyvateľov sveta“ s príhovorom, venovaným kresťanskému významu nádeje a dobrým vzťahom medzi ľuďmi. „V našom ustarostenom hlase, — povedal, — zaznieva hlas vekov (...) Kristus zostúpil z neba pre nás, ľudí a pre naše spasenie; Kristus je skutočnou a najvyššou nádejou ľudstva.“

„Nie je ťažké pochopiť, aký tvorivý význam má nádej v našich dňoch; ona dáva zmysel všetkým zásadným otázkam a osvetľuje ich. Všetko sa rozvíja pod jej vplyvom. Každý človek myslí, pracuje i žije, pretože má nádej. Či nádej nie je vnútornou silou súčasného dynamizmu? Či nádej nie je koreňom, udržiujúcim veľkú snahu sveta, ktorý speje k svojmu pretvoreniu a ku pokroku? Či nádej nie je fascinujúcim zjavením budúcnosti — v zmysle jej dosiahnutia o nového humanizmu?“

Pápež upozornil, že intenzívnosť nádeje vzrastá. Na jednej strane veda dosahuje výsledky, ktorých účinkov sa nedá predvídať, na druhej ľudstvo ohrozuje rôzne nedostatky. Blahobyť sa stáva žriedlom nových potrieb. Pokrok v niektorých oblastiach znamená nebezpečenstvo pre celý svet. Ničivé sily v rukách človeka prinášajú nie nádeje, ale ťažké mračná teroru a šialenstva. Miesto nádeje nastupuje strach. Dnešný človek si už začína uvedomovať, že dnešné ekonomické i spoločenské systémy ho uväzňujú, že síce získava materiálny blahobyť, ale je zbavený vyšších ideálov.

Preto zvesť o Božom Narodení aj dnes má svoju aktuálnosť: ten Kristus, ktorý vstúpil do histórie, aby pretvoril človeka, stále žije. Vtelenie Krista preniká ľudskosť, obrodzuje ju, aby ho previedlo — do večnosti. „Je to obrada pomalá, ale istá; ťažká, ale víťazná; veľmi stará, ale kriľava aktuálna. Je ňou kresťanstvo, ktoré má moc dávať nádeje a život, a to nielen vo svojom vlastnom poriadku — náboženskom a nadprirodzenom, — ale rovnako aj v poriadku svetskom a prirodzenom.“

O KALENDÁRI

Kalendár nie je ani článkom viery, ani súčasťou obradu, ako sa to mnoho ráz aj našim ľuďom nahováralo. Kalendár je vlastne rávanie času. Sú to hodinky roka, tak, ako hodinky na ruke sú meradlom času dňa. Robiť z kalendára niečo iného alebo niečo viac, je nedorozumenie.

Kalendár, ktorý používajú mnohí východní kresťania — a ktorý z nesprávnej horlivosti niekedy považujú aj za súčasť svojho obradu — je pohanského pôvodu. Pochádza od Júlia Caesara. Preto sa aj nazýva juliánskym kalendárom. Bol zavedený v Rímskej ríši viac ako 40 rokov pred Kristovým narodením. Keď prišlo kresťanstvo, riadilo sa podľa neho a aj svoje sviatky podľa neho zavádzalo. Cirkvi, prirodzene, nechcela robiť zmätok a — všimnime si — rešpektovala tok občianskeho života. Tak to bolo, vo východnej aj v západnej Cirkvi, až do 15. storočia. Vtedy hviezdári a matematici zistili, že juliánsky kalendár sa oneskoruje za slnkom. Preto bolo rozumné a potrebné ho opraviť. Tak, ako sa opravujú hodinky.

Juliánsky kalendár opravil pápež Gregor, a to po dohode s vedcami a panovníkmi kultúrneho sveta. Preto sa nazýva gregoriánskym, ľudovo „novým“ („nový štýl“) na rozdiel od „starého“ („starý štýl“) — juliánskeho. Dnes je medzi nimi rozdiel 13 dní a rozdiel sa neustále zvyšuje.

Takmer celý svet, a to tak v občianskej, ako aj v náboženskej oblasti používa nový, gregoriánsky kalendár. Najmä teraz, keď rádio a doprava zjednocuje všetkých ľudí, keď sa všetko plánuje jednotne. Je zaujímavé, že aj v Sovietskom zväze hneď po revolúcii v roku 1917 bol zavedený nový kalendár (revolúcia sa volá Oktábrovou, hoci sa udjala podľa nového kalendára až v novembri).

OBRADOVÁ PRISLUŠNOSŤ

sa podľa starších aj najnovších cirkevných zvyklostí stanovuje takto:

a) Deti, tak chlapci ako aj dievčatá, patria do toho obradu, ku ktorému patrí ich otec.

b) Ak nepochádzajú zo zákonitého manželstva, preberajú obrad svojej matky.

Znamená to teda, že a obradovej príslušnosti nerozhoduje fakt, kým (v akom obrade) bolo dieťa pokrstené. Platne krstiť — v prípade núdze — môže aj kňaz iného obradu ako je obrad otca, prípadne aj laik. V každom prípade sa však pokrstené dieťa má zapísať (aj dodatočne) do matriky obradu, ku ktorému patrí otec.

Na území celého býv. Rakúsko-Uhorska platilo a dodnes platí zvykové právo, že sa mladomanželia sobášia u kňaza (podľa obradu), ku ktorému patrí mladucha.

J. Čiernohorský

IKONY V KOŠICIACH

Od decembra minulého roka sú vo Východoslovenskej galérii v Košiciach inštalované ikony z východného Slovenska. Výstavu pripravila Slovenská národná galéria v Bratislave, kde ikony boli prvý raz sprístupnené v apríli máji 1968 a budili zaslúženú pozornosť i zahraničných návštevníkov. Počas výstavy bolo zorganizované i sympózium so zahraničnou účasťou. V lete bola výstava prenesená do Bardejovských Kúpeľov a odtiaľ do Košíc. Exponáty patria východoslovenským múzeám, najmä Šarišskému v Bardejove. Ono uchováva najzaujímavejšie exponáty z našich najstarších kostolov. Znalci výtvarnej kultúry hodnotia tvorbu ikon na východnom Slovensku za „... najzaujímavejší fenomén výtvarného vývoja na Slovensku“ (dr. K. Vaculík v katalógu k výstave v SNG). Ikonomaľba má svoj pôvod v Byzancii, odkiaľ sa rozšírila na Balkán i do Ruska, kde najmä zásluhou tvorcu ikon Andreja Rubľova a jeho nasledovníkov (15. stor.) tvorba dosiahla vrchol obohatením o nové národné prvky. Naše ikony majú duchovnú príbuznosť s ikonopísnym umením druhej strany Karpát (okolie L'vova a Przemysľa). Bude úlohou odborných pracovníkov — historikov umenia vyhodnotiť svojsky východoslovenský prínos do ikonopísnej tvorby — ako súčasť našej vlastnej umeleckej tradície.

V tejto súvislosti chceme upozorniť správcov farností, cirkevných kurátorov, ale i všetkých obyvateľov, že i sakrálna — cirkevná, najmä staršie umenie je zákonom chránené ako súčasť našej národnej kultúry. Akákoľvek dispozícia či už s budovami (staré drevené kostolíky), či s obrazmi a inými predmetmi bohoslužobného a cirkevného určenia potrebuje súhlas príslušného orgánu štátnej pamiatkovej starostlivosti. Tieto objekty, obrazy, predmety treba chrániť na mieste. Zvyší sa tým priazlivosť farností i obce.

Dr. J. Pich

KALENDAR GRÉCKOKATOLÍKOV NA ROK 1969 UŽ VYŠIEL!

PODPORUJTE NAŠU TLAČ!

Podakovanie — Gréckokatolícky biskupský úrad t. č. v Košiciach úprimne ďakuje všetkým za početné telegramy, listy, pozdravy, ktoré pri rôznych príležitostiach dostáva od kňazov, skupín veriacich i od jednotlivcov. Ubezpečujeme vás, že každá správa nás teší, nad každou vašou starosťou sa zamýšľame.

Máme viacej dôvodov adresovať bratský pozdrav Katolíckym novinám. Nový robotník sa prihlasuje do vlnice. Súčasne chceme formulovať aj vďačné uznanie za ich prácu v prospech gréckokatolíkov. Naša vďaka však patrí aj každému rímskokatolíkov, ktorý nám v minulosti poskytol strechu—útulok, ktorý nám vyslovil teplé slovo útechy, ktorý nám v našej núdzi vypomohol, vypočul nás. Každému, ktorý s nami akoukoľvek formou a v akejkoľvek veci solidarizoval. Sme presvedčení, že naša vzájomná spolupráca v prospech Cirkvi a v záujme duší bude sa aj naďalej rozvíjať.

Osobitne sme zaviazaní Spolku svätého Vojtecha v Trnave.

Redakčná rada vyzýva všetkých k spolupráci. Je to časopis nás všetkých, všetci sa zúčastníme na vytváraní jeho profilu. Píšte nám o svojich radoch i starostiach, píšete o tom, čo ste v ulynulých rokoch prežili i o tom, v čom vidíte perspektívu našej diecézy. Prosíme o vaše návrhy, námety. Dopredu vyslovujeme vďaka za konštruktívnu kritiku.

Toto číslo nie je typické. V krátkom čase sa nám nepodarilo nadviazať tvorivý kontakt so širším kolektívom. Rubriky, štruktúra časopisu sa bude vytvárať postupne.

Upozorňujeme ešte, že sa pridrievame zásady, aby sa každému hovorilo o Bohu jeho vlastnou rečou. Zabezpečujeme mutáciu časopisu (prípadne samostatný časopis) — a vo všetkých prípadoch máme podobnú snahu — aj v ukrajinskej reči. Ťažkosť s registráciou a ďalšie organizačné a iné prekážky sú nemalé. Veľmi prosíme o strpenie a o pomoc pri ich odstraňovaní. Prosíme tiež, aby ste iba v tomto zmysle vysvetľovali súčasný stav.

Svoje príspevky, návrhy posielajte na adresu: Gréckokatolícky biskupský úrad (Redakcia), Košice, Moysesova 50.

V otázkach administrácie (objednávky) sa obracajte na adresu: O. Ján Durkaň, Dačov, p. Lipany, okres Prešov.

SLOVO k 1100. výročiu úmrtia svätého Cyrila. Zost. red. rada. Vydal Gréckokatolícky biskupský úrad, t. č. v Košiciach s povol. VSKNV pod č. 25/69-Kun. Tlač. Východoslovenské tlačiarne, n. p. Košice, závod Prešov.

NASIM MLADŠIM PRIATELOM

Vás, ktorým patrí budúcnosť národa i Cirkvi nemienime ani nemôžeme opomenúť. Prihovárame sa vám teda hneď na začiatku.

Tento náš prihovor je dôkazom toho, že na vás nezabúdame, že myslíme na vás, na vaše nevyslovené otázky, na ten oheň vo vašich srdciach i vo vašich zrakoch. Ste predmetom nášho dobroprajného bratského i otcovského záujmu. Ale nielen predmetom ste: náš rodiaci sa časopis ochotne vám poskytne svoje možnosti. Formulujte v ňom svoje problémy, prihovárajte sa prostredníctvom neho jeden k druhému. Nechceme v ňom ani mentorovať, ani moralizovať. Osobnosti rastú z inej pôdy. Pevné charaktery sa nevyhýbajú vetrom.

Radi by sme vám pomôcť pri riešení vašich životných a svetonázorových problémov. Radi by sme vás uviedli do sveta duchovných hodnôt, do života viery, nádeje i lásky, ktoré činia život hodným toho, aby sme ho žili. Dnešný človek stojí pred množstvom spletitých ciest. Zvláštnu pozornosť treba venovať sebauchove, formovaniu osobnosti. Ochotne poukážeme na pramene našej duchovnosti, oboznámime vás s literatúrou, pokúsime sa viesť vás do zmyslu náboženského života.

Tak si prajeme, aby život každého z vás, ku ktorému sa tieto riadky dostanú, bol plný a šťastný! Náš Spasiteľ prišiel na tento svet, aby sme mali život a mali ho v plnej miere (Ján 11, 10). Hlásime sa k pozitívnemu kresťanskému životnému programu. K realizmu sa hlásime a aj vás k nemu voláme. Osobnosť má tri zložky: rozumovú, vôľovú a citovú. Najoptimálnejšie sa rozvíja v atmosfére moderne ponímaného duchovného života. Lacno vám nič nenúkame. Aj preto, lebo vás nechceme klamať.

O dedičstve otcov chceme s vami hovoriť, o jeho rozvíjaní, o pokoncilovej Cirkvi.

To je náš-váš program a prísľub. Prechováme nádej, že sa nám podarí získať váš záujem. Nepriazeň rokov vám veľa nedožičila. Je to krivda, ktorú sami pocítujete a ktorá bolí aj nás. Spoločným úsilím sa vynasnažíme dohnat zameškané a zaceliť bolavé.

Tešíme sa na stretnutia s vami na stránkach nášho spoločného časopisu, prípadne i v osobnej korešpondencii. Gorazd Grúň

Z NAŠHO ŽIVOTA

Čerstvé hroby — V období od apríla 1968 zomreli títo gréckokatolícki kňazi: 10. 8. 1968 podľahol úrazu na ceste k svojim veriaciom o. dekan Viktor Demjanovič. Je pochovaný v Nižnom Žípove. — 7. 1. 1969 v 60. roku života zomrel biskupský radca, dekan pre okresy Poprad a St. Ľubovňa, farrár v Ľubici o. Ján Čisárnik. Smútočné bohoslužby za účasti 50 oltárnych spolubratov boli 11. 1. 1969. Kázal dr. Mikuláš Kret. — Vičnajo im pamajť!

Rehole neboli zrušené — Generálna prokuratúra v Prahe zaslala Sekretariátu rehoľných spoločností z 29. 11. 1968 list, v ktorom o. i. uvádza: „Rehole a kongregácie ... neboli zrušené, ... existujú legálne ďalej a niet prekážky, aby v hraniciach platného zákonného poriadku rehoľný život obnovili alebo v ňom pokračovali.“ Táto správa všetkých mimoriadne potešila, pretože je dôkazom snahy o dôsledné odstránenie nezákonnosti päťdesiatych rokov.

Návštevníkom Prahy — Od 15. decembra 1968 sa v chráme sv. Klimenta v Prahe pravidelne konajú gréckokatolícke bohoslužby. Pri otvorení účinkoval umelecký chór, ktorý vedie dr. Dutková.

Sviatosť myropomazania (birmovania) — O obnovujúcom sa náboženskom živote našich farností svedčí aj starostlivosť duchovných, aby sa

udelila sviatosť birmovania tým veriacim, ktorí v uplynulých rokoch boli pokrstení nie vo východnom obrade. Pekné slávnosti birmovania boli v Sečovskej Polianke (180 detí) (o. Augustín Leukanič, v Závadke, okres Sp. N. Ves (o. Emil Zorvan), v Drienove a vo Varhaňovciach, okres Prešov (o. Ladislav Štima), v Hlinnom, okres Vranov (o. Mikuláš Bobák), v Trhovišti, okres Michalovce (o. Gabriel Németh).

Voľby kurátorských zborov — V mnohých farnostiach akčné výbory boli pretvorené na kurátorské zbory, ktoré v duchu II. vatikánskeho snemu reprezentujú cirkevnú obec. Správy o vykonaní sľubu sme dostali z Michaloviec, Košíc, Prešova, Hačavy, o. Košice, z Renčičova, o. Prešov, z Veľkej Poľany, o. Humenné a ďalších. Novovytvorené kurátorské zbory sa prednostne zameriavajú na vytváranie podmienok pre rozvoj duchovného života (oprava chrámov a fár, chrámových priestranstiev, starost' o hospodárske a právne otázky atď.)

Vianočné a novoročné pozdravy — Gréckokatolícky biskupský úrad t. č. v Košiciach a prostredníctvom neho všetci gréckokatolícki veriaci dostali k vianočným sviatkam a k Novému roku početné pozdravy. Pozdravil nás aj biskup, apoštolský administrátor pražský dr. Fr. Tomášek, apoštolský admin. trnavský dr. Ambróz Lazík a apoštolský admin. rožňavský dr. Róbert Pobožný.